

Ivana Vitanova

(Bulgaria, Paisii Hilendarski University of Plovdiv;
Medical University of Plovdiv, Department of Languages and Specialized Training,
Bulgarian Language Section)

Second Interdisciplinary Conference on Text and Image

Abstract: This notice offers a brief summary of the papers presented at the Second Interdisciplinary Conference on Text and Image. The conference was held in September at the National Academy of Theatre and Film Arts in Sofia. It brings together researchers studying the relationship between text and image and its various forms.

Keywords: interdisciplinary conference, text, image, National Academy of Theatre and Film Arts, Bulgarian Academy of Sciences

Ивана Витанова

(България, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“,
Медицински университет – Пловдив, Департамент за езиково и специализирано
обучение, Секция по български език)

Втора интердисциплинарна конференция – Текст и изображение

В периода 13–14 септември 2024 г. се проведе Втората интердисциплинарна конференция „Текст и изображение“, в която взеха участие над 70 изследователи. Организатори на научния форум бяха Националната академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“, Институтът за литература при БАН, Институтът за изследване на изкуствата при БАН, Националната художествена академия и Нов български университет. Успешното провеждане на тазгодишното издание на конференцията утвърди статута ѝ като значимо събитие за научен обмен.

Официалното откриване се състоя в Аулата на НАТФИЗ, домакин на събитието, с приветствени думи от ректора чл.-кор. проф. д.н. М и р о с л а в Д а ч е в. Последва панел с пет откриващи доклада, посредством които изкрystalизира цялостният и д е н з а м и с ъ л н а к о н ф е р е н ц и я т а – *изследване на пресечните точки и флуидността между различните изкуства и артистични практики*. Проф. д-р М и х а и л Н е д е л ч е в (*Нов български университет*) постави акцент върху вариативността на посланията, които излъчват рисунките на белетристите Йордан Радичков, Ивайло Петров и Дончо Цончев. Доц. д-р Б о й к а Д о н е в с к а (*Национална художествена академия*) представи визията си за традиционните иконографски архетипи като принадлежащи към единната координатна система от модели за самоопределяне на съвременния български художник и начините, по които се осъществява приемственост и взаимодействие между личната креативност и колективните изобразителни представи, съхранени от традицията. Проф. д-р Й о а н а С п а с о в а - Д и к о в а (*Институт за изследване на изкуствата – БАН*) насочи вниманието на слушателите към периода на 20-те–40-те години на XX век. В изследването ѝ са очертани особеностите на актьорската игра в екранизации на литературни произведения от периода. Задълбочено е разгледан проблемът за превода от литературен текст към кинообраз. Доц. д-р П е н к а В а т о в а (*Институт за литература – БАН*) представи спецификите на театралното изкуство, създавано от

Малко театро – една независима формация, в чиито сценични изяви се свързват разнообразни и разнородни елементи с цел постигане на модерен сценичен ефект. Последният от поредицата откриващи доклади бе на проф. д.н. М и р о с л а в Д а ч е в (*НАТФИЗ*), който проследява съдбата на образа Саломе със средствата на семиотиката. Палимпсестът е фигурата, през която се чете динамиката на образа през вековете.

Представените доклади през двата конферентни дни анализират спецификите на интеграцията, взаимодействието, преливането между визуалното и вербалното в области като литература, кино, театър, танцов театър, стрийт арт, плакат, фотография, опера, мюзикъл. Следобедните заседания в първия конферентен ден продължиха в две отделни секции. Представените в Аулата доклади гравитираха около проблема за неотделимостта между визуалния образ и словесния дискурс, спецификите на сложните връзки между изображение и текст, както и вариативността на проявленията на изобразителния екфразис. Бяха представени теми като концептуализирането и контекстуализирането на образи-символи (Саломе, Албена) чрез слово (литературен текст) и образ (театър); развитието на един образ при прехода от вербалното към визуалното и обратно; симбиозата между образ (щрих) и текст (дума) в една нова, еволюирала цялост; функционалността на фотографското изображение и посланията, които носи то. Беше поставен и въпросът за ролята и потенциала на изкуствения интелект в диалога между изображение и текст.

Акцентът на паралелно протичащото заседание в зала 114 бе върху връзката между езика на литературата и киноезикът; особеностите на сценичния и филмовия прочит на литературни текстове; синтетизмът като похват в театралното изкуство и нахлуването на кинематографичния език в театъра; взаимовръзката между слово и образ в плакатното изкуство. Част от докладите фокусираха вниманието на слушателите върху аспектите на езика на анимацията, звуковото представяне на анимационни герои, спецификите в развитието на графичния роман.

През съботния конферентен ден заседанията протекоха синхронно в две секции. Представените доклади по време на сутрешното заседание в Аулата бяха тематично обединени около проблеми на иконографията (присъствието на текста в иконографското изображение; претворяването на евангелски сюжети в църковната възрожденска живопис) и особеностите на живописиста от периода на Българското възраждане (усвояването на нови изразни средства и жанрове). Предвид многоаспектността на отношенията текст–изображение, безпроблемно към този панел се вписаха и две разработки, коментиращи словесно-визуалните аспекти на модернистични издания от 20-те години на XX век в български и немски контекст. Докладите от сутрешното заседание в зала 114 тематично бяха обединени в два панела. В първия бяха представени текстове, разглеждащи въпроса за неотделимостта на визуалния образ от лирическите дискурси, конкретиките на проява на визуалното в лириката; въпросът за функционалността на музиката в поезията и идеята за наличността на поезия в изображенията; бе поставен акцент върху Гео-Милевата визия за изкуство на простотата. Вторият панел обедини текстове върху проблемите на плакатното изкуство, както и взаимовръзката между контекст и топос (модерните реализации на лабиринта, построяването на зала „Фестивална“ и аспектите на монументално-декоративното изкуство от 60-те, вълненията около създаването на Националната галерия в началото на 50-те).

Вниманието на присъстващите на следобедното заседание в Аулата беше насочено към филмово-театралните интерпретации на знаков литературен образ като Франкенщайн; проблема за обвързаността между фотографско изображение и текст в творчеството на Бертолт Брехт; литературоведски анализ на филма „Уроците на Блага“ с акцент върху комплекса от визуални и текстови техники; актуалният въпрос за състоянието на съвременното изкуство в контекста на ИИ и питането дали създаденото от ИИ трябва да

бъде възприемано като изкуство; екфразисът като превод между различни знакови системи; мястото на виртуалната реалност в съвременното изкуство и особеностите на метафоричния ѝ израз. От друга страна, следобедното заседание в зала 114 беше концептуално обединено около проблема за словесното като първооснова за възникване на визуалното. Бяха открити особеностите на киноезика на Франсоа Трюфо; дългото пътуване на легендата за Турандот в литературата и музикалносценичните изкуства; функционалността на връзката между текст и изображение в контекста на политически предизборни кампании и политически стрийтарт; как един издателски знак се превръща в средство за оповестяване на променена издателска стратегия.

В контраст на лошото септемврийско време навън, в пространството на Аулата и зала 114 на НАТФИЗ се подслони възвишеният академичен дух, който създаде резистентна към всякакви външни фактори атмосфера за споделяне и обмен на широк спектър от идеи. През двата конферентни дни се потвърди, че надсловът „Текст и изображение“ обема в себе си разностранна проблематика с все още плаващи граници, тръгващи от Античността и стремглаво нахлуващи в съвременността.